

مطالعه موردی قیمت گذاری برنج جهت حمایت از تولید و مصرف کنندگان

دکترنادعلی بابائیان جلودار

عضو هیأت علمی دانشکده علوم کشاورزی دانشگاه مازندران، ساری،

اغلب کشورهای ویژه کشورهای پیشرفته و تولیدکننده عمده محصولات کشاورزی هرکدام به نوعی سیاست های حمایتی رادربخش کشاورزی به اجراء درمی آورند. این سیاست ها عمدتاً به دلیل ماهیت ویژه و حساسیت فوق العاده بخش کشاورزی و به منظور حفظ موقعیت تولید، تولیدکنندگان و تأمین امنیت غذایی صورت می گیرد. تعیین قیمت محصولات اساسی کشاورزی و تعهد خرید تضمینی توسط دولتها یکی از اساسی ترین اجزای سیاست های حمایتی راتشکیل می دهد. خرید تضمینی کشورهای اروپایی، آمریکا و استرالیا و همچنین پرداخت سوبسید به کشاورزان ویا وام های با بهره بسیار پائین از این قبیل سیاست ها است. البته این گونه حمایت ها شامل گندم، محصولات کشاورزی دیگر و دامی می شود. این درحالی است که اغلب کشورهای درحال توسعه نسبت به بخش کشاورزی کم توجهند و عملاً حمایت مؤثری از آن نشان نمی دهند. این امر باعث شده است که با بالا رفتن دستمزدها و پائین آمدن سطح تکنولوژی در کشورهای جهان سوم تولید را بامشکل جدی روبرو سازد. مثلاً کشاورزان آمریکا، اروپا و دیگر کشورهای پیشرفته نهاده های کشاورزی راباتوافق دولت و کشاورزان ویا باقیمت سوبسیدی دریافت می دارند. اما کشاورزان جهان سوم نهاده های کشاورزی را باید باتوجه به سیاست بازار درچارچوب عرضه و تقاضا وگاهی در بازار سیاه خریداری نمایند.

در جهان سوم دولتها کمترین سرمایه گذاری رادربخش کشاورزی انجام می دهند در صورتی که این بخش با برنامه ریزی صحیح و کمترین سرمایه گذاری بیشترین درآمد رادربی خواهد داشت. محصولات این بخش به راحتی قابل رقابت بامحصولات کشورهای پیشرفته است. اما بعنوان مثال درکشورما محصولات بخش صنایع، حداقل تا ۲۰ سال دیگر قابل رقابت بامحصولات کشورهای صنعتی نیست. پس چرا دولتهای جهان سوم اغلب درمورد بخش کشاورزی درمقایسه با سایر بخشها نظیر صنایع کارخانه ای تبعیض قایل می شوند؟ مجدداً بعنوان مثال، درکشورما سالهاست که نگرانی جدی درمورد تولید و عدم ثبات بازار برنج وجود دارد که این پدیده درچند سال گذشته به اوج خود رسیده است.

هدف اصلی این مطالعه برآورد هزینه تولید ارقام پرمحصول ندا و نعمت در شهرستان بابل استان مازندران می باشد. همچنین در این مقاله سیاست قیمت گذاری در ارتباط با برنج مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این مطالعه کشاورزان به شش گروه تقسیم شده اند:

۱. کشاورزان برنجکاری که دارای بیش از ۵ هکتار زمین بوده اند
۲. کشاورزان برنجکاری که زمینهای آنها بین ۲ تا ۵ هکتار بوده اند است
۳. کشاورزان برنجکاری که زمینهای برنجکاری آنها بین ۱ تا ۲ هکتار بوده اند است
۴. کشاورزان برنجکاری که دارای کمتر از ۱ هکتار زمین بوده اند
۵. کشاورزان برنجکاری که خودصاحب زمین بوده اند ولی از آب اجاره ای جهت آبیاری استفاده می نمودند
۶. کشاورزان که جهت کشت برنج از زمین برنجکاری و آب آبیاری اجاره ای استفاده می نمودند

نگارنده داده هارا از طریق پرسشنامه ومصاحبه حضوری جمع آوری نموده و سپس بانرم افزار SPSS به تجزیه وتحلیل آن پرداخته است. نتایج این آزمایش نشان داده است که متوسط هزینه تولید یک هکتار زمین شالیکاری ارقام پرمحصول ۱۳۳۱۲۸۰۰ ریال است که در این راستا هزینه تمام شده برای یک کیلوگرم برنج پرمحصول تولیدی ۳۶۹۸ ریال در سال ۱۳۷۹ بوده است. با کمک این مطالعه تصمیم گیرندگان می توانند قیمت تمام شده یک کیلو برنج را در سال ۱۳۸۰ معین نمایند. در خاتمه در این مقاله پیشنهاداتی جهت حل سیاست قیمت تضمینی ارائه شده است.